

**BUDAPEST XV. RÁKOSPALOTA
LIVA MALOM ÉS KÖRNYEZETÉNEK
FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI**

építészeti ötletpályázat

Zártkörű tervpályázat

Építész Mester Egylet - Mesteriskola XXIII. ciklus

Kíró: Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal
Építész Mester Egylet

2015. szeptember

I. TERVPÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

1. A tervpályázat célja
2. A tervpályázat jellege
3. A részvétel feltételei
4. A kiírás és mellékleteinek felsorolása
5. A tervpályázat ütemezése
6. A Bírálóbizottság
7. A tervpályázat díjazása

II. A TERVEZÉSI HELYSZÍN ISMERTETÉSE

III. TERVEZÉSI FELADAT

1. Általános szempontok
2. A tömb egészére vonatkozó igények

IV. TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEK

1. Benyújtandó munkarészek
2. Formai követelmény
3. Bírálati szempontok

V. MELLÉKLETEK

1. tervlap - Helyszínrajz-jelenlegi állapot	m 1 : 2000
2. tervlap - Légi fotó a környezetről-jelenlegi állapot	m 1 : 2000
3. tervlap - Légi fotó a területről-jelenlegi állapot	m 1 : 1000
4. tervlap - Fotódokumentáció-jelenlegi állapot	
5. tervlap - Építési övezetek	m 1 : 2000
6. tervlap – Csatornázatlan fejlesztési területek	
Geodéziai felmérés és fakataszter - digitálisan	
Alaptérkép a kerületről – digitálisan	
Légi fotó a területről – digitálisan	
Fotódokumentáció - digitálisan	
Leírás az „Organica” előgépes szennyvíztisztítóhoz	

I. TERVPÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala, valamint az Építész Mester Egylet építészeti ötletpályázatot hirdet az ÉME Mesteriskola XXIII. ciklus hallgatói részére

BUDAPEST XV. KERÜLET RÁKOSPALOTA LIVA-MALOM ÉS KÖRNYEZETÉNEK FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

címmel.

1. A tervpályázat célja

Az ötletpályázat célja minél kreatívabb, komplexebb ugyanakkor gazdaságosan megvalósítható fejlesztési lehetőségek felvetése a hajdani malomépület bizonyos szintű megőrzésével, a Szilas-patak menti erdősáv turisztikai hasznosításával és a tágabb környezet szennyvízkezelését is biztosító alternatív szennyvíz tisztító berendezés elhelyezésével. A tervkészítés során törekedni kell az építészeti, rendezési megoldások környezettudatos gondolkodásmóddal történő megfogalmazására.

2. A tervpályázat jellege

A tervpályázat zártkörű, névalírással, az ÉME Mesteriskola XXIII. ciklus hallgatóinak és mestereinek részvételével.

3. A részvétel feltételei

A tervpályázaton az ÉME Mesteriskola XXIII. ciklusának hallgatói vehetnek részt mestereikkel, mint konzulensekkel együtt. A kiírók minimum 5 db pályamű benyújtását várják. Ennél kevesebb pályamű beérkezése esetén a díjazásra fordítható összeg arányosan csökken.

4. A kiírás tartalma és mellékleteinek felsorolása

- I. Tervpályázati hirdetmény
- II. A tervezési helyszín ismertetése
- III. Tervezési feladat
- IV. Tartalmi és formai követelmények
- V. Mellékletek

5. A tervpályázat ütemezése

A tervpályázat kiírása: 2015. szeptember 17. csütörtök
A helyszín bejárása: 2015. szeptember 25. péntek
Indulás busszal a Múcsarnok melletti parkolóból 9.00 órakor, helyszíni bejárás 9.30-tól.

A pályázattal kapcsolatos kérdések és válaszadás folyamatos.

A pályázat beadása és ismertetése személyesen a Mesteriskolán:

2015.október 29-én csütörtök 17.00 órakor
Kós Károly teremben (1088 Bp. Ötpacsirta u. 2.)

Eredményhirdetés: 2015. november 12. 17.00 óra

6. A Bírálóbizottság

Elnök:	dr. Pintér Gábor alpolgármester	Bp. XV. kerület
Alelnök:	Arnóth Lajos építész	ÉME Mesteriskola
Előadó:	Roth János építész	ÉME Mesteriskola
Tagok:	Sipos Gábor főépítész	Bp. XV. kerület
	Pelényi Margit építész	ÉME Mesteriskola
	Dobai János építész	ÉME Mesteriskola
	Kund Iván Patrik építész	ÉME Mesteriskola XX. ciklus

Szakértő: Baranyi-Csaba Kata építész Bp. XV. kerület
Arnóth Ádám építész ÉME Mesteriskola

A Bírálóbizottság munkája nem nyilvános, döntéseit többségi szavazással hozza. A Bírálóbizottság a pályázattal kapcsolatos összegző megállapításait Zárójelentésben teszi közzé, melyet valamennyi pályázó megkap.

7. A tervpályázat díjazása

A tervpályázat díjazására bruttó 3.000.000,- Ft, áll rendelkezésre, amely összeg kizárólag a Mesteriskola működési költségeit fedezi. A teljes összeg az ÉME bankszámlájára kerül átutalásra. Sem a pályázók, sem a zsűritagok díjazásban nem részesülnek.

Tekintettel az ötletpályázat jellegére a pályaművek felhasználási joga teljes egészében, a személyhez fűződő szerzői jogok tiszteletben tartásával, az Önkormányzatot illeti. Az ÉME joga ugyanakkor, hogy a pályaműveket szabadon publikálhatja.

II. A TERVEZÉSI HELYSZÍN ISMERTETÉSE

A tervezési terület lehatárolása:

Az Önkormányzat 2014. szeptemberében döntött a hajdani Liva-malom épületének maradványait magába foglaló, 4.816 m² nagyságú, 90 989 hrsz-ú ingatlan megvásárlásáról. Rákospalota település magját képező Öregfalu településrész a Szilas-patak pesti oldalán található, a patak túlsó partjára a XVIII. században épült malomépület szerves részét képezte a hajdani településnek. A levéltári adatok szerint a területen már IV. Béla korában is malom állt. A malom a nevét Liva Józsefről kapta, aki 1903-ban vette tulajdonba a területet és telepedett le Rákospalotán. 1898-ban itt nyílt Rákospalota első nyilvános strandja. A malomgazdaság Liva József irányítása alatt fejlődött több lábon álló vállalkozássá, és működött egészen az 1952-es államosításig. Ekkor rekesztették le a malmot megtápláló felső patakat, ezért Liva József 1953-ban bevezetette az áramot és korszerűsítette az őrlő berendezést. Az épületegyüttes első védettségét 1967-ben kapta meg. Liva halálával azonban a tevékenység befejeződött, a malom épület és környezete is pusztulásnak indult, 1995-ben felgyújtották, a tetőszerkezete és a közbenső fafödéme is leégett. A védettségben tartozékként szereplő molnárlakást, valamint pavilon épületeket 2006-ban állaguk miatt elbontották.

A telek két építési övezetben helyezkedik el: a Szilas-patak felé eső kb. 2.202 m²-es területe beépítésre nem szánt, E-TG/XV/1 jelű, turisztikai erdőövezetben, míg a kb. 2.614 m²-es területe beépítésre szánt, L4/XV/1 jelű, kertvárosias lakóövezet elnevezésű építési övezetben található.

A terület az alábbiakkal írható le. A volt malomépület őrlőterének jelenleg pusztán a falai állnak, tetőszerkezete, nyílászárói, közbenső fafödéme és a néhai malom gépszerkezetei hiányoznak. A malomkereket körbe záró épületrész észak-keleti sarka ledőlt, a hajdani gépház még nyomaiban sem fedezhető fel. A területen korábban működő strand, az ahhoz tartozó öltöző pavilonokból ma már semmi nem lelhető fel, a korábbi medence sarka csak feltételezhető. A korábbi vízduzzasztást is szolgáló tó csaknem teljesen feltöltődött. A tó víz utánpótlását biztosító felső patakmeder mára teljesen eltűnt, részben az M3 bevezető szakaszának építése, részben a területtől északra lévő telek parcellázásokkal együtt járó terület feltöltés következtében. Az "eltömött patak" a föld alatt keresi a kifolyási lehetőségeit, a patak mentén, több helyen jelennek meg csurgó vizek. A területen a növényzet túlburjánzott, a fák megtelepedtek a műemlék épület belsejében, a romok tetején. A telken a bekerítés, őrzés hiányában megindult az illegális sitt- és szemétkerítés. A telek közepén földút visz keresztül, melyet a Szilas-patak menti erdőövezetben lévő telkekhez igyekvők tapostak maguknak, miután a Lidl áruház a saját tulajdonát képező, 91184/7 hrsz. telkén a Régi Fóti útra kikötő utat lezárta, megszüntette.

Legújabbban az Önkormányzat ideiglenes kerítést készíttetett és kitakarította a területet.

III. TERVEZÉSI FELADAT

1. Általános szempontok

2015. januárjában a főváros új Településszerkezeti Tervet (TSZT) fogadott el és ezzel egyidejűleg megalkotta a Fővárosi Rendezési Szabályzatról (FRSZ) szóló rendeletét. Az új FRSZ lehetőséget ad alternatív, helyi szennyvízkezelési rendszerek alkalmazására a helyi, kerületi építési szabályzatokban (KÉSZ).

A Liva-malom telke az új előírások szerint két építési övezetben marad, az egyik övezeti besorolás az Lke-1, kertvárosias, intenzív beépítésű lakó terület. A telek másik fele, ahol a malom maradványai állnak Ek jelű közjóléti erdőövezetbe tartozik.

A végleges szabályozást, a jelenleg érvényben lévő kerületi szabályozás átgondolása mellett, a kerület által kidolgozandó új kerületi építési szabályzat (KÉSZ) fogja meghatározni.

Az építési használat megengedett felső határértékei az adott övezetekre (OTÉK szerint):

Sajátos használat szerinti terület	Megengedett legnagyobb beépítési sűrűség (m ² /m ²)	Megengedett legnagyobb beépítettség (%)	Megengedett legnagyobb beépítési magasság (m)	Legkisebb zöldfelület (%)
kertvárosias lakóterület	0,6	30	7,5	50
közjóléti erdőterület	-	5	-	-

A kertvárosias lakóterületen elhelyezhető épület - a lakó rendeltetésen kívül:

- a helyi lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, szolgáltató,
- hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
- kulturális,
- szállás jellegű,
- sport.

Az erdőövezeti besorolás csak igen korlátozott funkcionális lehetőséget enged meg, ennek megfelelően az itt elhelyezhető létesítmény rendeltetése az alábbi lehet:

- az erdő rendeltetésének megfelelő fenntartásához, valamint biztonsági okból szükséges épületek és építmények,
- szabadidő eltöltését, turizmust, testedzést, pihenést, ismeretterjesztést szolgáló építmények, létesítmények,
- vendéglátó épület.

A malomépület rekonstrukciója esetén az eredeti épület paraméterei helyreállíthatóak.

A lakó funkciójú fejlesztési területeken a telekmérettől függően a KVSZ fogja meghatározni az egy telken elhelyezhető lakás számot.

A jelenlegi KVSZ 27.§ (5) bekezdése 800 - 1.500 m² közötti telekméret esetében telkenként összesen 1db lakóépület és abban legfeljebb 6 db lakás elhelyezését engedi meg. A környező tömb zömmel 875 m² nagyságú telkekkel került felosztásra. A kialakított új közterületek alatt a csatorna kivételével valamennyi közmű elkészült.

2. A tágabb környezetre vonatkozó igények

A Szilas-patak menti kertek kerékpáros, autós megközelítését továbbra is biztosítani kell az ingatlan nyugati határán, közhasználatra átadott útként.

A terület kettős övezeti besorolása kétirányú fejlesztési javaslatot igényel, melyek építészeti egységének kialakítása a pályázat elsődleges célja.

2.1 Az egyik irány a sporthoz, rekreációhoz, turisztikához kapcsolódó fejlesztés az erdőövezeti besorolású területen.

A fejlesztéshez kapcsolódóan javasolt a Szilas-patak menti kerékpárút kiépítése, melynek a malom lehetne az egyik megállópontja. A kerékpárút jelenleg kerékpársávval kivezet a Mogyoród útja felől a Régi Fóti útra. A másik oldalról a XVI. kerület 2014-ben átadta a Szilas-patak menti kerékpárutat és a Szilas-patak közösségi park, mint közösségi zöldterület rehabilitációját. A több mint 5 km hosszú kerékpárút a Szilas-patak város felőli oldalán halad a Simongát utcától a Hermina utcáig. A XVI. kerület részéről a Szilas-patak menti kerékpárút további fejlesztése várható egyrészt a Simongát utca és a Naplás-tó között, valamint a Hermina út és a Rákospalotai határút között. A XVII. kerület is tervezi a kerékpárúthoz való csatlakozás kiépítését. Amennyiben ezek megvalósulnak, és a XV. kerület is megvalósítja a tervezett fejlesztést, akkor a Szilas-patak mellett létrejöhet egy Kelet-pesti összefüggő kerékpárút.

2.2 Megoldandó feladat a hajdani malomépület bizonyos szintű megőrzése, tartalommal, használati céllal való megtöltése. Ez azonban csak akkor javasolható, ha a terület állandó őrzése, és a területen a folyamatos jelenlétet biztosító funkció kiépítésre kerül. Az épület a hatályos műemléki nyilvántartás szerint romos állapotú, III. kategóriájú műemlék, a védetség alá eső molnárlakást és pavilon épületeket elbontották. Ezeket az épületeket a műemléki nyilvántartás megszüntetendő védelmű épületeként tartozékként tünteti fel. A malomépületről felmérés, műszaki dokumentáció nem maradt fent. Az épület, az első fellelhető 1775-ös állapota óta többször átépítésre, korszerűsítésre került, azonban egyik állapotáról sem rendelkezünk kellő dokumentációval, annak rekonstrukciójához. A romok jelenlegi állapota indokoltá teszi a műemléki rekonstrukció mértékének tisztázását, melynek mértéke csak a kreatív építészeti javaslatokkal alátámasztva tisztázható.

A Liva-malom épületét azonban számon tartja a rákospalotai közösség, fontos identitást meghatározó elemnek tekinti.

A néhai malom épületében malomtörténeti kiállítás, egyéb kulturális funkció, valamint turisztikai funkciók elhelyezése egyaránt javasolható.

2.3 A telek másik területén kell elhelyezni a környező területek csatornázási problémájának kiváltását kezelni tudó, alternatív szennyvíztisztítót. A szóban forgó területeken a csatornázás és szennyvízkezelés megoldatlansága miatt nem indulhatott el a fejlesztés.

A környezetbarát, élőgép jellegű szennyvíztisztító rendszerek, mint például az Organica, 2000-ben jelentek meg Magyarországon. A 2006-ban Etyeken megvalósult telephely nagysága, kapacitása áll legközelebb a Rákospalotán felmerülő terhelési igények kielégítésére.

Az élőgépes szennyvíztisztítás az intenzív és a szikkasztós szennyvíztisztítási technológia előnyeit igen jó hatásokkal egyesíti: ennél a technológiánál szintén megtalálhatók a mechanikai tisztítók és az anaerob, anoxikus és levegőztetett reaktorok, viszont a lebontást nem csak baktériumok, hanem egy 2-3.000 fajból álló ökológiai közösség végzi, melynek tagjai között planktonok, algák, csigák, kagylók, rákok, növények és halak is megtalálhatóak. Ezek az élőlények táplálékként elfogyasztják, magukba építik a szennyező anyagokat. A növények a nyitott, levegőztetett reaktor tetején lévő növénytartó rácson nőnek, gyökér zónájuk a szennyvízbe lóg, így az élőhelyként szolgál a baktériumok és magasabb rendű élőlények számára.

A rendszer előnye, hogy a hagyományos tisztító telepekhez képest kisebb területen, gazdaságosabban, kevesebb élőmunka igényel működtethető. Mivel szagtalan is, kiváló PR-eszköz és környezetvédelmi oktatás területén is könnyen hasznosítható. Kiemelendő a rendszerben az a szemléletváltási mód, amely a valódi fenntartható fejlődés egyik úttörő eleme lehetne Budapesten.

A dekoratív rendszer lehetőséget ad a szennyvíz újrahasznosítható módon való megtisztítására, pl. a tisztított víz egy halastóba való vezetésére, locsolásra vagy szűrkevizet gépészeti rendszerek működtetésére.

Törekedni kell arra, hogy ezzel az alternatív, mai funkcióval mind a látványelemek mind a víz ily módon való körforgásának bemutatása kreatív módon őrizze meg a malom azt a fajta szellemiségét, mellyel az akkori vízgazdálkodással a medence, a duzzasztó és a malom üzemeltetésével, télen a jégvermek megtöltésével, nyáron a jég árulásával a malomgazdaság több lábú vállalkozássá fejlődhetett.

A szennyvíztisztító épületét oktató bázissal kiegészítve, mely a turisztikai funkciókkal is kapcsolatot teremt, valamint a szükséges üzemeltetői részekkel szükséges kialakítani.

IV. TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEK

1. Benyújtandó munkarészek

- Áttekintő helyszínrajz távlati kontextusok ábrázolása m 1:1000
- Beépítési helyszínrajz m 1: 500
- Épülettervek m 1: 200
 - eltérő szintek alaprajzai
 - megértéshez szükséges számú metszet
 - homlokzatok
- Távlati képek
- Látványtervek
- Tömeg makett m 1: 500
- Műszaki leírás, ütemezhető költségbecslés (tervlapokon megjelenítve)

A pályaműveket elektronikus adathordozón is be kell adni jpg vagy pdf / pdfa formátumban.

2. Formai követelmény

A tervlapok A/1-es méretű lapokra készüljenek, habkartonra kasírozva.

3. Bírálati szempontok:

Nagyvonalú építészeti javaslatok, értékörzés, tájépitészeti értékteremtés.

A terület karakterének és a település szerkezet fejlesztésének történő megfelelés.

Megvalósíthatóság, gazdaságosság, alacsony környezeti terhelés.

V. MELLÉKLETEK

- 1. tervlap - Helyszínrajz-jelenlegi állapot m 1:2000
- 2. tervlap - Légi fotó a környezetről-jelenlegi állapot m 1:2000
- 3. tervlap - Légi fotó a területről-jelenlegi állapot m 1:1000
- 4. tervlap - Fotódokumentáció-jelenlegi állapot
- 5. tervlap - Építési övezetek m 1:2000
- 6. tervlap – Csatornázatlan fejlesztési területek
- Geodéziai felmérés és fakataszter - digitálisan
- Alaptérkép a kerületről – digitálisan
- Légi fotó a területről – digitálisan
- Fotódokumentáció - digitálisan
- Leírás az „Organica” előgépes szennyvíztisztítóhoz

Budapest, 2015. augusztus

Bírálóbizottság